

substantiæ illæ, repugnat ut sint una substantia vel una vere natura, nisi vocibus abutamur. Deinde addo, quod sive permanens sive instantanea sit unio, quamdiu sit mere extrinseca, nihil prorsus valebit ad unam naturam constituendam; nec id quod exinde resultat, erit magis unum subjectum, quam sit acervus lapidum, aut examen apum, aut acies militum instructa, aut domus ex calce, lapidibus et lignis conflata, nempe non poterit esse unum physice subjectum in vero sensu, sed vel unum morale, vel pure extrinsece ac per accidens unum. Permanentia etiam sola unionis nihil magis proficit. An non possunt uniti permanere in æternum lapides in acervo aut grana tritici in sacco, quin unam efficiant naturam? Quare tertio dico combinationem vel unionem, qualem describunt adversarii, non magis *naturalem* dici mereri, quam aut unionem apum ad favos mellis fabricandos, aut plurium rotarum, quibus varii motus existunt in machinis, ac multiplices eduntur effectus.

Dices: quamvis conjunctio substantiarum, prout ab Atomistis asseritur, sit singulis substantiis, quæ cœeunt, accidentalis et extrinseca, non tamen est accidentalis et extrinseca, sed omnino essentialis, ipsi toti subjecto, quod exinde resultat. Ergo potest hoc modo haberi nova aliqua natura.

Resp. idipsum dicendum esse de acervo lapidum, nam licet singuli lapides accidentaliter ac pure extrinsece uniantur, tamen toti acervo essentialis est hujusmodi unio, secus enim non esset acervus. Itaque *neg.* conseq.

Objic. 2.º Ad rationem unius per se satis est, quod adsit natura una completa subsistens, unum nempe suppositum. Atqui ex pluribus substantiis actu completis et in suo esse remanentibus potest resultare una natura completa subsistens, unum nempe suppositum. Ergo.

Minor confirmatur ex mysterio SSmæ. Incarnationis, in quo duæ naturæ, divina et humana, junguntur in unum, et inde resultat vere unum per se subjectum.

Resp. conc. Major., *neg.* Minor., nam ut constat ex dictis, post unionem naturarum ab adversariis positam, totidem remanent naturæ subsistentes, quot sunt substantiæ unitæ.

Ad probat. *dist.* assert.: conjunguntur in unitate naturæ, *neg.*, id enim esset hæresin Eutychnam instaurare: in unitate dumtaxat suppositi, *conc.* Unde Christus Dominus est unum per se ratione suppositi, est enim unum vere subjectum unaque persona divina, non autem ratione naturæ, quæ duplex est et impermixta. Nihil ergo prodest adversariis exemplum, sed potius obest.

CAPUT II.

DE SUPPOSITO ET PERSONA.

Cum ratio subsistendi propria substantiæ perfectissime non cernatur, nisi in supposito et persona, oportet notiones has magis in particulari enucleare. Quamquam enim suppositum et persona sit substantia prima; ex iis tamen quæ hactenus de prima substantia dicta sunt, nondum satis declarata manet ratio personæ ac suppositi, quæ frequentissimi usus summique momenti est in sacra Theologia.

ARTICULUS I.

Exponitur notio suppositi ac personæ.

286. Varia sunt nomina quibus substantia singularis, perfectam nacta subsistendi seu per se existendi rationem, designatur: vocatur enim *substantia prima*, *hoc aliquid*, *suppositum*, *hypostasis*, *persona*, *substantia*, et *res naturæ* (1): Et quoniam tum nomen tum ratio suppositi non solum rebus creatis, sed Deo etiam tribuitur, in definitione sive venanda sive enucleanda diligenter cavendum est, ne quippiam statuatur, quod cum rationis ac fidei principiis minus cohæreat. Notio enim suppositi ac personæ una ex illis est, de quibus decernere accurate Philosophia non potuit, donec luce doctrinæ revelatæ illustraretur. Quamobrem notarunt jam pridem plures PP. Ecclesiæ, illos qui rationis tantum præceptis vel ethnica Philosophiæ vocibus aures præbere

(1) Vide S. Thom., 1 p., q. 29, a. 2. Cfr. Conimbric., de *Predicam.*, in cap. 5, de *Subst.*, quæst. 2, art. 3.

vouerunt, in gravissimos errores impegisse contra dogmata augustissimæ Trinitatis ac Sanctissimæ Incarnationis divini Verbi (1).

Jam duo sunt præ oculis habenda, quæ in hanc rem tradit sacra doctrina; primum est, in divinis unam esse naturam essentialique singularem subsistentem in tribus suppositis seu personis, quæ propterea dicuntur consubstantiales, ac naturam illam, prout tribus personis communem, singularem quidem esse, non vero dici posse suppositum. Alterum est humanam Christi Domini naturam, licet singularem et completam in sua specie, non habere humanam personalitatem, sed subsistere in persona Verbi, ut in Christo Domino duplex sit natura impermixta et inconfusa, divina et humana, at unica dumtaxat persona, Verbi nimirum divini.

Hisce præstitutis, «in aliqua perfecta ac singulari substantia duo contemplari possumus: alterum quod pertinet ad rei illius speciem et naturam: alterum est ipsummet habens talem naturam: ut in Sorte consideramus naturam ipsius, qua homo est, et talis etiam homo; consideramus etiam ipsum habentem talem naturam, Metaphysici naturam ipsam, essentiali; ipsum vero habens naturam, suppositum vocant» (2). Illud autem ad rationem suppositi statim apparet tamquam præcipuum requiri, ut *per se* subsistat perfectissime (3), ita ut non sit alterius, sed suum, vel ut se possideat, *sistendo in se et non progrediendo ulterius*, per

(1) Præclare de his inter alios Eminentissimus Card. Franzelin, de Verbo Dei Incarnat., thes. 26.

(2) Tolet. Comment. in 1.^{am} p., q. 3, a. 3, initio. Cfr. S. Thom., de Pot., quæst. 9, art. 1.

(3) «Verbum *subsistere*, scribunt Conimbricenses, ex D. Thoma (1.º dist. 23, q. 1, a. 1 et 1 p., q. 75, a. 2, ad 1.^{am} et 2.^{am} etc.) et aliis auctoribus, sex præsertim modis usurpatur: primo dicitur *subsistere* id, quod habet verum esse et non apparens: quo sensu dixit Aristoteles (vel quisquis fuerit auctor illius operis) in libro de Mundo ad Alexandrum, eorum quæ in aëre cernuntur, quedam specie tenus esse, quedam *subsistere*, id est *verum esse habere*. Secundo idem valet ac morari (Job. c. 7, v. 21): *Si mane me quæsis, non subsistam*. Tertio sumitur pro eo, quod alicui subest, dicimus enim fundamentum *subsistere*, reliqua eminere. Quarto accipitur pro *esse per se*, id est, non in *subjecto inhæsionis*: qua significatione utitur S. Thomas (1.º Sent., loc. cit.) Quinto pro *esse entis substantialis* completi,

Doctrina Fidei
habenda præ
oculis,

unionem nimirum et communicationem cum alio, a quo assumatur ac possideatur. Ipsa enim experientia docet nos, statim ac res aliqua unitur cum alia, ita ut jam non sit aliquid in se sistens, illico rationem amittere suppositi: sic aqua vasis cujusvis, si projiciatur in flumen, aut confluat in unum cum alia majori vi aquæ, eo ipso desinit esse suppositum. Recte ergo

Definiri potest suppositum cum Lugone: *substantia completa incommunicabiliter subsistens* (1), vel brevius, *substantia completa incommunicabilis*: estque definitio ad mentem Angelici Doctoris, et secundum communem Scholarum catholicarum doctrinam confecta.

Dicitur in definitione suppositum esse *substantiam*, nomen enim suppositi solum reservatur individuis in genere substantiæ; non vero extendi potest ad accidentia, utpote quæ nequeunt in se subsistere, sed sunt *entia in alio* (2). Dicitur *substantia completa*, quia quæ completa non est secundum speciem, pars est, unienda cum alia comparte, atque adeo non in se subsistit, sed in toto (3). Quare nemo dixerit suppositum manum aut pedem dum permanent corpori unita. Dum *permanent*, inquam, unita, si enim abscindantur ac separentur a corpore, quia jam non habent ordinem ad unionem cum eodem, desinunt habere rationem partis, atque incipiunt esse aliquod totum completum alterius ordinis, ac in se subsistens, ideoque suppositum. Ob oppositam rationem anima rationalis, etiam dum est a corpore separata, nisi fiat quæstio de voce, suppositum proprie non est, quia semper retinet ordinem, quantum est de se, ad

Definitio suppo-
siti.

declatur.

quod non est in alio, ut pars in toto, aut forma in subjecto. Ita Scotus (in Quodlibeto 4.º art. 2). Sexto et ultimo pro *esse per se incommunicabiliter*: quo pacto sola supposita singularia *subsistere* dicuntur. Conimbricenses, *Dialect.*, de Prædicam., cap. 5, q. 1, a. 1. Cfr. Fonseca, *Metaph.*, lib. 5, c. 8, quæst. 5, sect. 4; Suarez, disp. Met. 33, sect. 1, n. 3.

(1) Card. Lug., de Incarn., disp. 12, sect. 1, n. 3.

(2) Cfr. S. Thom., Quodlib. 9, a. 2: de Potent., q. 9, a. 2; de Unione Verbi, art. 2, fin., Compend. Theol., c. 211.

(3) Vide S. Thom., Quodlib. 9, a. 2: 1 p., q. 29, a. 1, ad 5.^{am}; 3 p., q. 2, a. 2, ad 3.^{am}; q. 16, a. 12, ad 2.^{am}; de Unione Verbi, a. 2, fin.; Compend. Theol., cap. 211.

informandum corpus (1). Denique dicitur in definitione *incommunicabiliter subsistens*, ut excludantur a ratione suppositi omnia illa, quæ licet substantiali gaudeant entitate, non tamen subsistunt seorsim in se ac per se, sed unita cum aliis, utcumque sint completa vel tamquam completa concipiuntur. Ideo genera et species supposita non sunt, quia non subsistunt per se, sed in individuis ac particularibus. Nam licet verissimum sit *aptitudinem* ad subsistendum per se in individua derivari ex specifica natura, non enim possent subsistere, si naturam specificam accidentis haberent; nihilominus æque verum est *actum* illius aptitudinis prius convenire individuis, quam specificæ naturæ, immo hanc nullo modo subsistere posse nisi in individuis, ut jam alias notatum fuit (2). Simili modo etiam per illam particulam postremam definitionis excluditur a conditione suppositi natura humana Christi Domini, quia nimirum non subsistit, nisi in Verbo, quod eandem assumpsit ineffabiliter sibi uniendo; et ideo quamvis non sit pars, sed completa specificæ substantia, revera existit, quasi foret pars, in persona Verbi, quia nimirum non est natura ullius humani suppositi, sed est natura Verbi. Excluditur item divina substantia, licet infinita et perfectissima, quia cum communicetur tribus Personis augustissimæ atque individua Trinitatis, nequit suppositum appellari, prout a personis præcisa.

Ratio suppositi
quadruplicem
importat
incommunicabi-
litate.

Itaque ut omnia in summam contrahamus, quadruplex distinguitur in supposito incommunicabilitas: prima, qua excluditur communicatio accidentis ad subjectum; secunda, qua excluditur communicatio partis ad totum; tertia, qua excluditur communicatio universalis naturæ ad particularia vel singularia per realem multiplicationem; quarta denique qua excluditur communicatio unius ejusdemque naturæ singularis et completæ vel pluribus personis per identitatem, vel unico nobiliori supposito, a quo assumatur sibi que copuletur per unionem substantialem, quam hypostaticam dicunt (3). Et

(1) S. Thom., 1. p., q. 29, a. 1. ad 5.um; q. 75, a. 2, ad 1.um; art. 4, ad 2.um

(2) Vide S. Thom., de Union. Verbi, a. 2, fin.; Compend. Theol. cap. 211.

(3) Vide S. Thom., 1.º dist. 25, q. 1, a. 1, ad 7.um et loc. cit.

tres quidem priores incommunicabiles lumine suo naturali ratio humana cognoscere potuit, quartam vero ne suspicata quidem fuit, donec infinita Dei sapientia et bonitas mortalibus reserare altissima Trinitatis atque Incarnationis mysteria dignata est.

Hanc incommunicabilitatem exprimit etiam formula illa loquendi, qua plures utuntur, dicentes proprium esse suppositi, ut sit aliquid *totum in se*; quia nimirum quod hujusmodi est, et *seorsim* ab alio est in se completum et non est pars, nec alteri quomodolibet communicatur (1), sed se possidet, vel sistit in se, ac terminata est, *seu habet in se ultimum naturæ terminum, vel est in suo complemento* (2).

Hoc modo declarata definitio, facile probatur per inductionem, quæ illam convenire omni et soli definito, manifestat: ipsa enim non solum respondet confuso conceptui, quem omnes homines habent de supposito, sed etiam salva quæcumque ex divina fide supponenda circa hanc rem firmissime sunt.

Et in eandem recidit etiam definitio illa ex Severini Bœtii doctrina desumpta (3), qua suppositum dicitur: *Naturæ completæ individua substantia*; dummodo unum probe animadvertas, vocem *individua* in illa poni tamquam synonymam *incommunicabilis*. Hinc plura consequuntur.

Probat allata
definitio
suppositi.

Bœtiana
definitio suppo-
siti.

287. COROLLARIUM 1.um Et primo quidem, suppositum proprie loquendo denominari *subjectum operationum*. Et ratio est, quia operatio sequitur *esse*, ac proinde illi attribuitur proprie, cujus est esse ac perfecte subsistere: partes enim naturæ ac ipsa completa natura non est sibi, sed supposito, nec in se ac per se, modo jam declarato, subsistit, sed in supposito. *Hypostasis est*, inquit Angelicus, *cui attribuantur operationes et proprietates naturæ et ea etiam, quæ ad naturæ rationem pertinent in concreto: dicimus enim, quod hic homo ratiocinatur, et est risibilis et est animal rationale. Et hac ratione hic homo dicitur suppositum, quia scilicet supponitur his, quæ ad hominem pertinent, eorum prædicationem recipiens* (4).

Suppositum est
subjectum
operationum.

(1) Cfr. Card. Franzelin, Op. cit., thes. 27.

(2) S. Thom., 3 p., quest. 2, art. 3, ad 2.um

(3) Lib. de duab. naturis., cap. 2.

(4) S. Thom., 3 p., q. 2, a. 3.

Quam doctrinam pridem Augustinus eleganter tradiderat his verbis: *Tria ista, memoria, intellectus et amor, mea sunt, non sua; nec sibi, sed mihi agunt; immo ego per illa. Ego enim memini per memoriam; intelligo per intellectum, amo per amorem* (1). Hinc manavit axioma illud: *Actiones sunt suppositorum*. Quamvis enim suppositum agere nequeat, nisi per virtutem atque efficacitatem suæ naturæ, perque facultates seu potentias ac partes ejusdem, ipsum tamen denominatur subjectum ac dominus actionum omnium: id quod a Scholasticis significatur dicentibus suppositum agere ut quod, naturam vero ut quo. *Actiones sunt suppositorum seu totorum*, scribit Aquinas, non autem proprie loquendo partium et formarum seu potentiarum: non enim proprie dicitur quod manus percutiat, sed homo per manum; neque proprie dicitur, quod calor calefaciat, sed ignis per calorem: secundum tamen similitudinem quamdam hæc dicuntur (2).

Ex qua doctrina confirmant atque illustrent Theologi pulcherrimam illam ac solatio plenissimam veritatem de infinito valore illarum etiam operationum Christi Domini (*Iheandricas* vocant vel *Dei-viriles*) quas per humanitatem, ac proinde virtutem entitative finitam, exercebat Verbum divinum. Illæ namque operationes, propter unitatem suppositi in Christo Jesu, erant verissime operationes Dei, licet elicite per virtutem humanitatis, ac proinde non poterant non participare valorem infinitum ex dignitate personæ illas exercentis. Verum hæc ad Theologos spectant.

Circa extensionem vero atque applicationem illius axiomatici: *Actiones sunt suppositorum*, mox fiet specialis quæstio.

Aliqua distinctio
admittenda
inter singulare
et suppositum

COROLLARIUM 2.um Non est idem suppositum ac natura vel substantia *particularis* vel *singularis* vel *individua*, nisi forte pro individua idem significare velis atque *incommunicabilis*. Nam ad rationem *hypostasis* vel *suppositi* non sufficit, quod aliquid sit *particulare* in genere *substantiæ*, sed ulterius requiritur, quod sit *perfectum* et in se *subsistens* (3). Et *ideo*

(1) S. Aug., lib. 15 de *Trinit.*, c. 22, n. 42.

(2) 2. 2, q. 58, a. 2. Cfr. 1 p., q. 75, a. 2 ad 2.um; de *Potent.*, q. 9, a. 1 ad 3.um

(3) S. Thom., de *Unione Verbi*, a. 1 ad 3.um

illa nomina, quæ pertinent ad individuationem substantiæ, in illis solum locum habet, quæ per se et in se subsistunt, et propter hoc etiam de partibus substantiarum non dicuntur, quia non sunt in seipsis, sed in toto, quamvis non sint in subjecto: de quibus tamen dici possunt nomina ad individuationem pertinentia convenienter, tam in substantiis, quam in accidentibus. Non enim dici potest, quod hæc manus sit persona vel hypostasis aut suppositum; quamvis dici possit, quod sit aliquid *particulare*, *singulare* vel *individuum*. Manus enim etsi pertinet ad genus substantiæ, quia tamen non est substantia completa in se subsistens, non dicitur hypostasis, aut suppositum vel persona. Sic igitur quia humana natura in Christo (licet completa specificè) non per se separatim subsistit, sed existit in alio, id est in hypostasi Verbi Dei, non quidem sicut accidens in subjecto, neque proprie sicut pars in toto, sed per ineffabilem assumptionem; ideo humana natura in Christo potest quidem dici *individuum* aliquod vel *particulare*, vel *singulare*, non tamen potest dici vel *hypostasis*, vel *suppositum*, sicut nec persona (1). Quamobrem *singulare*, *particulare* atque *individuum* latius patet, quam *substantia*, cum prædicari etiam possit de accidenti non universali (2); et *substantia* vicissim latius patet, quam suppositum, saltem in communi usu loquendi, quamvis nonnunquam significare possit suppositum (3).

Addendum tamen est, vocem *individuum* non raro idem valere apud Auctores ac *incommunicabile*, et in hoc sensu individua substantia confunderetur cum supposito (4).

Utrum autem *substantia prima* sit idem, quod suppositum, dubitatur; affirmat Suarez (5), alii negant, quemadmodum

(1) De *Unione Verbi*, a. 2, fin. Cfr. 1 p., q. 75, a. 4 ad 2.um; 3 p., q. 2, a. 2 ad 3.um; et art. 3 ad 2.um; q. 16, a. 12 ad 2.um; *Compend. Theol.*, cap. 211; *Quodlib.* 9, a. 2; 3.^a dist. 6, q. 1, a. 1; *Opusc. Contr. errores Græcor. et Armen.*, cap. 6.

(2) Cfr. S. Thom., *Quodlib.* 9, a. 2; et loc. cit.

(3) S. Thom., 1 p., q. 29, a. 2 ad 2.um q. 30, a. ad 1.um; 1.^a dist. 23, q. 1, art. 1 ad 5.um Cfr. Molin. In 1 p., q. 29, art. 2, disp. 1, 3.^a *Conclusio*; Tolet. in 1 p., q. 29, art. 3; *Dubio* 3.º

(4) S. Thom., de *Pot.*, q. 9, a. 2, ad 13, et art. 4; 1 p. q. 29, art. 4, corp. et ad 3.um

(5) *Disp. Met.* 34, sect. 1, n. 9 seqq.

dum testatur Cardinalis de Lugo, qui existimat quæstionem esse de nomine (1).

discrimen
naturam
inter et
suppositum,
saltem in modo
conciipiendi,
qualemam sit.

COLLORIUM 3.um Patet etiam ex dictis, quo modo se habeant inter se natura et suppositum, saltem in modo concipiendi. Nam natura prout opposita supposito exprimit essentiam rei specificam, illud solum quod continetur in definitione, ac significatur per abstracta nomina completam rei essentiam designantia, puta *humanitas, equinitas, lapideitas*; suppositum vero complectitur totum, quod est in re, ac significatur per nomina concreta substantiarum, v. g. *homo, equus, lapis* (2), et in supposito rationali exprimitur per *ego*: natura significatur per modum partis ac formæ metaphysicæ, qua res constituitur in sua specie, suppositum vero per modum *totius*, nam in rebus individuis præter essentiam ad sunt etiam alia multa essentiæ suppradita (3); suppositum significatur per modum possidentis naturam, natura vero per modum perfectionis possessæ a supposito, in eoque subsistentis, atque ejusdem speciem designantis. Quare a Bœtio definitur in hoc sensu natura: *unamquamque rem informans specifica differentia* (4), quia nimirum natura est, id quod instar formæ unamquamque rem constituit ac reponit in sua specie (5). Denique quoniam operationes sequuntur naturam specificam, suppositum dicitur, ut modo innuimus, subjectum vel principium *quod* operatur; natura autem principium *quo* suppositum operatur.

Bœtiana
definitio naturæ.

Quid unio
hypostatica.

COROLLARIUM 4.um Demum patet jam, quid sit unio hypostatica vel personalis; est videlicet illa, per quam natura aliqua in se completa secundum speciem, intime ac substantialiter communicatur alieno supposito, ut illius sit, et ab illo possideatur.

- (1) Vide ipsum de *Incarnat.*, disp. 12, sect. 1 n. 5.
- (2) Cfr. S. Thom. *Quodlib.* 2, a. 4; 3 p., q. 2, a. 2 et art. 3 *Tertio*; 1 p., q. 29, a. 2 ad 3.um; de *Pot.* q. 9, a. 1.
- (3) Cfr. S. Thom. *Quodlib.* 9, a. 2 ad 1.um; 1.º dist. 23, q. 1, a. 1; 3 p., q. 17, art. 2; et locis citatis.
- (4) In lib. de *duab. Naturis, et una Persona Christi*, cap. 1, fin.
- (5) Cfr. S. Thom. *Quodlib.* 2, a. 4.

288. Supposito synonymæ sunt aut certe affines *subsistentia, persona hypostasis* ac *res naturæ*, quas initio hujus articuli nominavimus. *Subsistentia*, inquit S. Thomas, *idem est quod res subsistens* (1), seu suppositum, et ita etiam docet P. Vazquez (2) *subsistentiam* apud Patres et Concilia sumi pro ipso supposito, quod subsistit. A Scholasticis autem saltem posteriorum sæculorum *subsistentia* passim accipitur, non pro toto concreto subsistente, sed pro ipso formali actu vel ratione subsistendi, quam *suppositabilitatem* vel *personalitatem* vocant. Dixi saltem posteriorum sæculorum, quia testante P. Francisco de Lugo (3) «primus dicitur fuisse Cajetanus, qui (4) subsistentiam accipit in abstracto». Scholasticos autem antiquiores, ac nominatim Hugonem et Richardum a S. Victore, Alexandrum Halensem, Gulielmum Antisiodorensis, Petrum Lombardum, Albertum M., Scotum, Durandum, ac SS. Thomam et Bonaventuram, subsistentiam concrete pro eodem ac suppositum vel hypostasim accepisse scribit cl. P. Aloisius Strentrup (5). Diversa itaque acceptio ista vocis in Scholis usitata præ oculis habenda est, quidquid sit de facto historico circa usum pristinum loquendi majorum.

Quid
subsistentia.

Persona (græce *πρόσωπον*) non differt a supposito, nisi sicut species a genere, est enim suppositum *rationale*, complectiturque dumtaxat supposita intellectiva (6), quibus ob varias rationes speciale nomen attribuitur. Nam licet omne suppositum excellentiam ac perfectionem importat, at multo magis suppositum rationale: unde consueverunt dici *personæ in Ecclesiis, quæ habent aliquam dignitatem* (7).

persona

- (1) S. Thom., 1 p., q. 29, art. 2 fin.; 3 p., q. 2, art. 3.
- (2) In 3.um part. disp. 125, cap. 1.
- (3) De *Trinit.*, disp. 11, cap. 1, n. 1, apud Card. Franzelin, de *Incarnat.*, thes. 27, pag. 242, in nota. Roma, 1874.
- (4) In 1.^{am} part., quæst. 3, art. 2.
- (5) *Christolog.*, pars I, vol. 1, cap. 3, thes. 21, pag. 386, *Eniponte*, 1882.
- (6) Vide S. Thom., 3 part., quæst. 2, art. 2 vers fin corp; de *Union Verbi*, art. 1; lib. 4.º *Cont. Gent.*, cap. 38, 41.
- (7) S. Thom., 1 p., quæst. 29, art. 3 ad 2.um Cfr. S. Bonavent., 3.º dist. 5, art. 2, quæst. 2.

Ratio vero est: α) propter excellentiam naturæ (1): huc spectat etiam, quod sola supposita intellectiva suorum actuum conscientiam habent: β) quia ratione libertatis habet dominium suorum actuum, ideoque multo perfectius possidet rationem per se subsistendi et essendi suum, non vero alterius, nec solum aguntur, sicut alia, sed se agunt, et promovent ad id, quod lubet (2): γ) atque adeo sunt propriissime sui juris quia rationale suppositum potest etiam esse finis proximus vel remotus aliarum rerum, prout dicitur in Cosmologia, ubi sermo erit de fine mundi; et sic supposita irrationalia cum respiciant rationale tamquam finem cui, non tam sunt sibi, quam aliis (3). δ) Et consequenter sola supposita rationalia sunt subjectum juris (4). Quamobrem nullus lapidis aut arboris aut equi dicitur esse personam. At hominis dicimus esse personam, dicimus angeli, dicimus Dei...

definitio personæ.

Persona est, quia est rationale individuuum (5). Quæ cum ita sint, recte definitur persona cum Severino Bœtio, naturæ rationalis individua substantia: in qua definitione quidam substantiam intellexerunt pro subsistentia vel supposito; alii vero melius cum S. Thoma illam interpretantur pro substantia in communi, quæ per vocem individua contrahatur ad rationem substantiæ primæ atque adeo suppositi. Quidam dicunt, ait S. Thomas, quod substantia ponitur in definitione personæ, prout significat hypostasim (seu suppositum); sed cum de ratione hypostasis sit individuuum, secundum quod opponitur communitati universalis vel partis, quia nullum universale nec aliqua pars, ut manus vel pes, potest dici hypostasis; ulterius de ratione personæ est individuuum, secundum quod opponitur communitati assumptibilis. Dicunt enim quod humana natura in Christo est hypostasis, sed non persona. Et ideo ad excludendam assumptibilitatem additur individuuum in definitione personæ. Sed hoc videtur contra intentionem Bœtii,

(1) S. Thom., 1 p., quæst. 29, art. 3; corp. et ad 2.um; 3 p., quæst. 2, art. 3; de Potent., quæst. 9, art. 3.

(2) Vide S. Thom., 1 p., quæst. 29, art. 1; de Potent., quæst. 9, art. 1 ad 3.um et art. 2; lib. 4.º, Contr. Gent., cap. 55, 4.º

(3) Cfr. Franzelin, Op. cit. thes. 28, pag. 246, 3.º

(4) Cfr. Franzelin., ibid., 4.º

(5) Bœt., Lib. de duab. Natur., cap. 2.

qui in libro de duabus Naturis (ante med. lib.), per hoc quod dicitur individuuum excludit universalis a ratione personæ. Et ideo, melius est ut dicatur, quod substantia non ponitur in definitione personæ pro hypostasi, sed pro eo quod est commune ad substantiam secundam, et dividitur in utramque. Et sic illud commune per hoc, quod additur individuuum, contrahitur ad hypostasim, ut idem sit dicere: Substantia individua rationalis naturæ, ac si diceretur hypostasis rationalis naturæ (1). Itaque vox individua videtur idem sonare in Bœtiana definitione, ac incommunicabilis ea incommunicabilitate, quæ suppositum constituit. Quæ definitio, si nomine rationalis naturæ intelligatur simpliciter intellectiva, præscindendo a modo intellectionis per discursum vel sine discursu, potest egregie accommodari cuius supposito, etiam divino. Nihilominus cum divina persona non sit proprie rationalis seu discursiva nec etiam individua, quatenus individuuum excludit prædicabilitatem de pluribus suppositis, aliter a Richardo Victorino (2) describitur, nempe divinæ naturæ incommunicabilis existentia (3): de qua tamen correctione Bœtianæ definitionis videri potest P. Dionysius Petavius (4).

Quid hypostasis

Jam hypostasis licet in primis Ecclesiæ temporibus usurpata reperiat pro natura vel divinitate, ut notant Theologi (5); jam inde a sæculo saltem quinto ad præcedenda hæreticorum artificia cavendæque fraudulentæ sermonis ambiguitates, vox hypostasis adhiberi cæpta est ad significandum suppositum,

(1) S. Thom. de Potent., quæst. 9, art. 2 ad 7.um Cfr. 1 p., quæst. 29, art. 1 ad 2.um Cum hac proinde definitione prorsus reipsa concordat illa alia, quæ data a Magistro dicitur a S. Thoma: Persona est hypostasis distincta proprietate ad nobilitatem pertinente. (Vide S. Thom., 1.º dist. 25, quæst. 1, art. 1 ad 8.um)

(2) De Trinit., lib. 4, cap. 18, 23.

(3) Vide S. Thom., 1 p., quæst. 29, art. 3 ad 4.um; de Potent., quæst. 9, art. 2 ad 12.um; 1.º dist. 25, quæst. 1, art. 1 ad 8.um Quibus in locis vide solutas quasdam difficultates contra definitionem personæ.

(4) De Trinit., lib. 4, cap. 4, apud quem videri possunt ibid., cap. 9, refutate ineptæ quedam quisquiliæ Laurentii Valle, Grammatici.

(5) Vide Suar., disp. 34 Met. sect. 1, n. 14; et fusius P. Petav., de Trinit., lib. 4, cap. 1; de Incarnat., lib. 2, cap. 2.

nempe aliquid a natura aliquo modo distinctum: qui usus omnino retinendus est, ut in re tanti momenti periculis errorum præcludatur ostium (1). Hypostasis ergo et etymo vocis et usu jam communi idem sonat ac suppositum (2).

res naturæ.

Quid hæc nomina differant.

Denique *res naturæ* dicitur suppositum, quatenus est subiectum habens naturam, vel in quo est natura. Suppositum enim eandem rem significat ac *res naturæ*, *subsistentia* et *hypostasis*, secundum triplicem considerationem substantiæ sic dictæ (nempe subsistentis in genere substantiæ). *Secundum enim quod per se existit et non in alio, vocatur subsistentia; illa enim subsistere dicimus, quæ non in alio, sed in se existunt. Secundum vero quod supponitur alicui naturæ communi, sic dicitur res naturæ; sicut hic homo est res naturæ humanæ. Secundum vero quod supponitur accidentibus, dicitur hypostasis vel substantia. Quia autem hæc tria nomina significant communiter in toto genere substantiarum, hoc nomen persona significat in genere rationalium substantiarum* (3). Ab hisce omnibus non aliter distinguitur ex Angelico (4) suppositum, nisi quod illa sint nomina rem significantia, hoc vero significant intentionem secundam, quia nempe suppositum vocatur in ordine ad logicam prædicationem, cum exprimat subiectum omnium denominationum, vel id, de quo omnia quæcumque sunt in re prædicantur, sive sint rationes substantiales sive accidentales, illæ quidem essentialiter, hæc vero accidentaliter, nam omnia sunt in supposito tamquam in omnium domino ac possessore.

Lockii commentum circa personam

289. Quærendum jam esset, quid differant suppositum et natura. Verum prius necesse est peregrinam doctrinam Joannis Lockii breviter refutare, qui et personæ rationem in conscientia propriorum actuum reposuit, ac tandem docuit identitatem personalem perdurare quamdiu perdurat conscientia suorum actuum (5).

(1) Franzelin, Op. cit., thes. 21.

(2) Vide S. Thom., 3 p., quæst. 2., art. 3; de Potent., quæst. 9, art. 1, fin. corp. et ad 1.^{am}; de Unione Verbi, art. 1; 4.^a Contr. Gent., cap. 38, 41.

(3) S. Thom., 1 p. quæst. 29, art. 2 fin. corp.

(4) S. Thom., loc. ult. cit.

(5) «Lorsque nous voyons, que nous flairons, que nous méditons ou que nous voulons quelque chose, nous le connaissons a mesure

exploditur.

Hac tamen assertionem nihil absurdum esse potest. Et re quidem vera nec ratio nec identitas personæ sita esse potest in eo, quod personam vel personæ identitatem subaudit. Atqui conscientia propriorum actuum supponit personam constitutam, itemque perseverantia conscientiæ supponit personæ identitatem. Ergo...

Minor patet quoad primum; quia conscientia sui suorumque actuum esse nequit, nisi præsupponatur proprium subiectum, quod agat et conscientiam habeat. Quod enim non est, quidnam agere, aut cuiusnam actus conscientiam habere possit? Nisi voluerit tenere Lockius id, quod postea deliravit Amedeus Fichte, subiectum cogitans tandem existere, quamdiu cogitat, atque adeo cogitando sibi existentiam tribuere: de quo absurdissimo dogmate alibi dicendum erit.

Minor patet etiam quoad secundum, ob eandem rationem. Quomodo enim conscire possum cogitationem actumve olim habitum, nisi ego idem nunc sim, qui olim cogitavi vel egi? An potest cogitatio vel actus ab uno in alium transire? Vel an possum ego conscientiam habere eorum, quæ non ego, sed alius egi? Ergo conscientia vel memoria olim a me actorum supponit necessario identitatem meæ personæ.

Præterea si ratio personæ constituitur per actum conscientiæ, sicut ubicumque haberetur actus huiusmodi, adesset persona, ita vicissim ubicumque deesset actus conscientiæ, ratio personæ evanesceret. Ergo in infantibus, dormientibus, cæterisque conscientiam sui suorumque actuum non

que nous le faisons. Cette connaissance accompagne toujours nos sensations et nos perceptions présentes; et c'est la parce que chacun est à lui même ce qui ille appelle soi-même. On ne considère pas dans ce cas si ce même soi est continué dans la même substance, ou dans diverses substances. Car puisque la conscience accompagne toujours la pensée et que c'est la ce qui fait que chacun est ce qu'il nomme soi-même, et par où il se distingue de toute autre chose pensante; c'est aussi en cela seul que consiste l'identité personnelle, ou ce qui fait qu'un être raisonnable est toujours le même. Et aussi loin que cette conscience peut s'étendre sur les actions ou les pensées déjà passées, aussi loin s'étend l'identité de cette personne: le soi est présentement le même, qu'il était alors; et cette action passée a été faite par le même soi, que celui qui se la remet a présent dans l'esprit». *Essai phil. concern. l'ent. hum.*, liv. 2., ch. 27, § 9.